

Eva Tjørnebo & Viskompaniet fyller 25 år!

Historien om en folkmusikgrupp

Året var 1994. Eva Tjørnebo var redan då välkänd i folkmusikvärlden genom sin sång. Hon hade varit med i gruppen Folkvind som turnerat både i Sverige och utomlands. Hon hade spelat in äldre traditionsbärare och träffat många av den tidens storspelmän. Hon hade haft kurser och lett massor av visstugor. Hon hade också medverkat i skivinspelningar men inte gjort någon "egen" CD-skiva.

Nu var det dags! Kulturrådet beviljade lite pengar och vi kunde sätta igång.

Först bestämde vi att det måste vara hög kvalitet på det som skulle spelas in. Bra studio, bra utrustning. Mats Wester var lösningen på det problemet. I en studio i Värtan höll han just då på med sitt nya projekt "Nordman", men Mats hade ändå tid för oss.

För att musiken skulle bli varierad behövdes ett kompband. Torbjörn Näsborn – numera innehavare av Zorns guldmärke – hade Eva känt och spelat med under många år var självskrivna. Leif Åhlund med sin gitarr och musikaliska lyhördhet var också en given favorit. Kjell Landström, riksspelman på silverbasharpa, kunde vara med på några låtar – men bara om de gick i C... Mats Andersson på klarinetten, – också innehavare av Zorns guldmärke – dessutom duktig på bas, kändes som ett ursäkert kort!

Vi borde också få fatt på någon som spelade drag- och durspel. Mats Wester hade spelat en hel del med Inge Henriksson och tyckte att vi borde träffa honom. Sagt och gjort. I en lägenhet på Söder möttes vi för första gången, bara någon månad före skivinspelningen – och det "klickade" omedelbart! Per-Ulf Allmo som startat förlaget Tongång blev vår "skivbolagsdirektör" från dag 1 och framåt!

Detta är historien bakom den första CD:n. Skivan uppmärksammades och den spelades en hel del på radio. Vi deltog bl.a. i programmet "Kanske på Svensktoppen" med visan *Uti Stockholm vill jag vara!* Sen Grammis-nominerades skivan, så vi bjöds in till Berns där vi frotterade oss med kändisarna i musikvärlden.

Därefter har det bara fortsatt. Vi har spelat otroligt mycket och vi har övat ännu mer. Många har hört oss på spelmansstämmor och visfestivaler, på fester och i kyrkor, på vattenfestivaler och bröllop och på någon begravning.

Vi har haft ett stort vismaterial att välja ur och då finns förstås flera sätt att tänka. Ska vi rikta in oss på en viss typ av visor, eller ska vi försöka visa upp den bredd som finns i visstraditionen? Vi har nog mest valt att – lite folkbildande – jobba med det "breda" perspektivet, men vi har varit inne i olika "perioder": ljudande borduner, rolig bondkomik, tragiska kärleksvisor, sjömansvisor, finlandssvenskt m.m.

Det var Evas visor vi utgick ifrån. Men inspirationskällorna har varit många. På Svenskt Visarkiv finns ett rikligt material att ösa ur, och vi har också snappat upp många nya visor i mötet med andra människor; sångare, sångerskor och spelmän. Evas alla visstugor runtom i landet har bidragit med mycket material till Viskompaniet. Gruppen "Folk och Rackare" är nog de som betytt mest som förebild, även om deras musik ofta är av äldre slag än vår.

Vilka låtar ska vi jobba med och när låter det bra? Vi började med att arrangera de visor som Eva sjöng med de instrument vi hade tillgängliga. Detta ledde så småningom till att vi ville ha in fler instrument i gruppen. Bas, flöjt, mandolin hamnade på önskelistan. Rytminstrument blev OK i några låtar, men inbegripa slagverk kändes för stort. Vi ville göra de gamla visorna lätta att lyssna på, men vi ville inte "poppa" upp dem till något som de aldrig varit. Kalla det gärna en varsam modifiering och tolkning av visorna!

Texterna är också viktiga. Det måste finnas något i texten som känns äkta för att vi ska jobba med en låt. Det kan vara en banal och kanske knasig formulering i en skämtvisa, eller kan det handla om en innerlighet i en kärleksvisa eller en stämning i en sjömansvisa. En melodi kan vara hur vacker som helst, men om texten enbart känns platt och intetsägande tar vi inte upp

låten.

Eva, Kjell, Inge och Leif har varit med sedan början. Det är faktiskt en hyfsad bedrift att kunna hålla ihop under så lång tid, men vi tror att det beror på en likartad känsla för vismaterialet. Det är sällan vi varit oense om låtar. Någon gång har vi tvingats att rösta om vi ska fortsätta arbeta med en låt, men mestadels har vi varit överens. Vi har flera gånger genom åren diskuterat gruppdyamik och beslutsfattande. Begreppet "högt i tak" när det gäller arrangerandet har varit en ledstjärna. Vi arrangerar det mesta tillsammans. Att då våga vara tydlig och kunna säga ifrån och att – å andra sidan – kunna lyssna på och ta till sig invändningar är avgörande om man ska fungera ihop.

Med tiden har en viss arbetsfördelning utkristalliserats i bandet. Inge, nu riksspelman på enradigt dragspel, är den som håller ordning på konsertprogrammets låtlistor. Leif, som utbildat sig till kantor, är ordningsman när det gäller stämspel och musikaliska tvistemål. Detta underlättas av hans absoluta gehör! Kjell är den som numera främst driver arbetet att söka nya visor att jobba med.

En tid spelade Karin Hedlund med oss. Hon är riksspelman på fiol men spelar också diverse flöjter, vilket vi tyckte passade extra bra i bandet. Men sen flyttade Karin med Peter till Hälsingland...

Då fick vi kontakt med riksspelmannen Pär Furå. Han bor i Gnesta och vi visste att han spelar silverbasharpa, säckpipa och mungiga. Bra, eftersom vi gillar bordunmusik! Vad vi inte visste då var att Pär är urstyv också på att spela bas! Han spelade med oss ca 10 år innan han kände att han måste trappa ner på sitt engagemang i bandet.

När Pär slutat lyckades vi övertala Mari-Ann Henriksson att ansluta sig. Hon spelar flera instrument; nyckelharpa, flöjter och bas, och sjunger fantastiskt fint tillsammans med Eva. På senare år har det lett till att vi ägnat mycket tid åt låtar med stämsång, vilket vår publik har uppskattat.

Ett annat tecken på uppskattning har varit de många utmärkelser Eva fått genom åren, Ulf-Peder Olrog-stipendiet, Viksta-Lasse-stipendiet, flera kulturstipendier m.m.

Det största problemet för Viskompaniet har hela tiden varit det geografiska avståndet medlemmar emellan, i synnerhet de första åren. Inte bara när det gällde spelningar, utan naturligtvis även för det nödvändiga repandet. Det fanns inget enkelt sätt att träffas när en bodde i Umeå, en i Uppsala, två i Stockholm och två i Nyköping. Och inte blev det lättare när Leif som kantor slog ner bopålar i Hjo. Alla arbetade dessutom heltid. Det var bara under helger som vi kunde repa och ta spelningar! Självklart konkurrerade Viskompaniets verksamhet även med de inblandade familjernas intressen och önskemål samt medlemmarnas diverse andra åtaganden.

Hursomhelst. Vi har under åren gett ut 4 CD-skivor där Mats Wester fortsatt att spela in oss, och senast en samlings-skiva. På den skivan lade vi till några låtar som vi fått av Sven-Ingvar Heij i Mariestad. Vi träffade honom när han fyllde 90 och vi blev verkligen goda vänner under hans sista år. Viskompaniet var hemma hos honom, han bodde hos oss och han medverkade på flera spelningar med Viskompaniet. Vilka möten

Vi har lagt ut de 4 CD-skivorna bl.a. på Spotify för den som vill lyssna! Det är ett 80-tal visor och några instrumentallåtar. Nu planerar vi för spelningar under det kommande året. En särskild jubileumskonsert ger vi på konsertsalen Culturum i Nyköping söndagen den 14 april. Då får man också lyssna till gästartisterna Torbjörn Näsborn och hans bror Per Näsborn som spelade med Eva långt innan Viskompaniet fanns. Dom spelar själva och dom spelar med oss. Det blir en festlig tillställning! Välkomna!

Eva Tjörnebo & Viskompaniet

Utgivna CD-skivor:

Å längtat haver jag 1994
...och liksom vinden fri 1998
Klara stjärnor 2003
Min utvalda vän 2008
Som dagg och honung 2014